

LIEVEGOED[®]
ANTROPOSOFISCHE ZORG

Jaarverslag 2019

Stichting Lievegoed

INHOUDSOPGAVE

Pagina

5.1 Jaarrekening 2019

5.1.1	Balans per 31 december 2019	3
5.1.2	Resultatenrekening over 2019	4
5.1.3	Kasstroomoverzicht over 2019	5
5.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	6
5.1.5	Toelichting op de balans per 31 december 2019	15
5.1.6	Mutatieoverzicht materiële vaste activa 2019	23
5.1.7	Overzicht langlopende schulden ultimo 2019	24
5.1.8	Toelichting op de resultatenrekening over 2019	25
5.1.9	Vaststelling en goedkeuring	31

5.2 Overige gegevens

5.2.1	Statutaire regeling resultaatbestemming	33
5.2.2	Nevenvestigingen	33
5.2.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	34

5.1 JAARREKENING 2019

5.1 JAARREKENING 2019

5.1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2019

(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-19</u>	<u>31-dec-18</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	18.184.241	15.412.134
Totaal vaste activa		18.184.241	15.412.134
Vlottende activa			
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	2	549.461	292.390
Debiteuren en overige vorderingen	3	1.523.653	1.160.892
Liquide middelen	4	4.131.161	5.873.035
Totaal vlottende activa		6.204.275	7.326.317
Totaal activa		<u>24.388.516</u>	<u>22.738.451</u>
PASSIVA			
Eigen vermogen	5	6.961.873	4.385.472
Vorzieningen	6	390.320	484.051
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	7	9.852.394	9.686.914
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	2	0	3.848
Overige kortlopende schulden	8	7.183.929	8.178.166
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		7.183.929	8.182.014
Totaal passiva		<u>24.388.516</u>	<u>22.738.451</u>

5.1.2 RESULTATENREKENING OVER 2019

	Ref.	2019 €	2018 €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	11	43.225.255	40.098.390
Subsidies	12	289.360	149.198
Overige bedrijfsopbrengsten	13	613.349	637.362
Som der bedrijfsopbrengsten		44.127.964	40.884.950
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	14	28.170.655	24.548.164
Afschrijvingen op materiële vaste activa	15	1.205.779	1.267.352
Overige bedrijfskosten	16	11.812.731	12.123.761
Som der bedrijfslasten		41.189.165	37.939.277
BEDRIJFSRESULTAAT		2.938.799	2.945.673
Financiële baten en lasten	17	-362.398	-379.815
RESULTAAT BOEKJAAR		2.576.401	2.565.858
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		2019	2018
		€	€
Toevoeging/(onttrekking):			
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten		2.576.401	2.565.858
		<u>2.576.401</u>	<u>2.565.858</u>

5.1.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2019

	Ref.	2019		2018	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			2.938.799		2.945.673
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	1	1.205.779		1.267.352	
- mutaties voorzieningen	6	<u>-93.731</u>		<u>87.134</u>	
			1.112.048		1.354.486
Veranderingen in werkkapitaal:					
- vorderingen		-362.761		962.691	
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot		-260.919		-42.988	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken, behoudens rekening courant-krediet)		<u>-619.505</u>		<u>710.007</u>	
			<u>-1.243.185</u>		<u>1.629.710</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			2.807.662		5.929.869
Ontvangen interest	18	0		0	
Betaalde interest	17	<u>-371.223</u>		<u>-385.214</u>	
			<u>-371.223</u>		<u>-385.214</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			2.436.439		5.544.655
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeren materiële vaste activa	1	-4.184.578		-542.472	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-4.184.578		-542.472
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	7	1.875.000		0	
Aflossing langlopende schulden	7	<u>-1.868.735</u>		<u>-1.251.527</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			6.265		-1.251.527
Mutatie geldmiddelen			<u><u>-1.741.874</u></u>		<u><u>3.750.656</u></u>
Stand geldmiddelen per 1 januari			5.873.035		2.122.379
Stand geldmiddelen per 31 december			4.131.161		5.873.035
Mutatie geldmiddelen			<u><u>-1.741.874</u></u>		<u><u>3.750.656</u></u>

Toelichting:

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens

Stichting Lievegoed (Lievegoed) biedt, op meerdere locaties in Nederland, gehandicaptenzorg, psychiatrische behandeling en verslavingszorg. De zorg is regulier waar het moet en antroposofisch waar het kan. Lievegoed is statutair en feitelijk gevestigd aan de Professor Bronkhorstlaan 24 te 3723 MB Bilthoven (gemeente De Bilt) en is bij de Kamer van Koophandel geregistreerd onder KvK-nummer 30223411. Lievegoed heeft een WTZI-toelating (WTZI = Wet toelating zorginstellingen) onder instellingsnummer 8292.

De statutaire doelstelling van Lievegoed luidt: "De Stichting is een zorgorganisatie met als hoofddoelstelling het bieden van kwalitatief goede zorg, vanuit een antroposofische visie. De Stichting heeft ten doel het ontwikkelen en versterken van eigen kracht en gezondheid van de cliënt door behandeling en begeleiding vanuit een antroposofische visie op zorg, en voorts al hetgeen hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, direct of indirect, alles in de ruimste zin van het woord."

Lievegoed heeft een eenhoofdige Raad van Bestuur en een Raad van Toezicht. Statutair bestaat de Raad van Toezicht uit minimaal 4 en maximaal 5 natuurlijke personen. De afgelopen jaren en tot op heden bestaat de Raad van Toezicht uit 4 personen. Lievegoed kent als medezeggenschapsorganen een Centrale Cliëntenraad, Decentrale Cliëntenraden en een Ondernemingsraad. In de statuten is vastgelegd dat de relatie tussen de diverse organen binnen Lievegoed is gebaseerd op dialoog en wederkerigheid.

Stichting Lievegoed bestaat uit 4 zorgclusters met een duidelijk inhoudelijk samenhangend zorgaanbod, de zorgclusters staan onder leiding van een clustermanager:

1. Kind en Jeugd Gehandicaptenzorg (GHZ)
2. Wonen en dagbesteding GHZ/GGZ en maatschappelijke ondersteuning GHZ
3. Wonen en dagbesteding GHZ en maatschappelijke ondersteuning GHZ
4. GGZ - ambulante en klinisch

De - centraal georganiseerde - ondersteunende diensten staan onder leiding van een manager:

- Financiën, Control en Informatievoorziening waaronder - naast de Financiële administratie en Control - Zorgcontrol, Zorgbemiddeling en Zorgregistratie & -declaratie GHZ, de Centrale zorgadministratie GGZ en de coördinatie van zorgverkoop;
- Organisatie ondersteuning waaronder HRM, Planning, Vastgoed, Facilitair Bedrijf en ICT;
- Pedagogisch psychologische dienst GHZ ter ondersteuning van de behandeling binnen de GHZ.

De bestuurssecretaris heeft de leiding over Kwaliteit. Communicatie en secretariaat Raad van Bestuur vallen rechtstreeks onder de bestuurder.

Het Management Team bestaat uit de bestuurder, clustermanagers, managers ondersteunende diensten, manager pedagogisch psychologische dienst GHZ, zorgmanager GGZ en bestuurssecretaris. Voor de GGZ heeft Lievegoed een geneesheer directeur.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2019, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2019.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZI.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Voor de impact van de huidige onzekerheden met betrekking tot de coronacrisis en de strategische herpositionering van de GGZ wordt verwezen naar paragraaf 'Gebeurtenissen na balansdatum' op pagina 31. Gezien de toegenomen financiële onzekerheden door de coronacrisis en de strategische herpositionering van de GGZ maakt dat de kans niet kan worden uitgesloten dat de overeengekomen EBITDA-eis van €2,5 miljoen eenmalig en wel voor boekjaar 2020 niet zal worden gerealiseerd. Hierdoor is sprake van een materiële onzekerheid op basis waarvan gerede twijfel zou kunnen bestaan of Stichting Lievegoed haar activiteiten in continuïteit voort kan zetten.

Het management heeft maatregelen getroffen om de EBITDA-eis over 2020 te kunnen realiseren. Bovendien is met de bank afgesproken op korte termijn in overleg te gaan over de plannen en prognoses van Lievegoed en over mogelijke herziening van de bankratio's. De verwachting van Lievegoed is in goed overleg met de bank te komen tot een herziene overeenkomst, dan wel een eenmalige waiver als de EBITDA op basis van de jaarrekening 2020 lager is dan de overeengekomen minimale EBITDA. Derhalve is de jaarrekening 2019 opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

De vergelijkende cijfers zijn in overeenstemming met de cijfers uit de jaarrekening 2018, met dien verstande dat de specificatie van de opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning is gewijzigd om vergelijkbaarheid met 2019 mogelijk te maken.

5.1.4.1 Algemeen

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Bij de bepaling van de volgende posten zijn schattingen van het management gehanteerd:

- Waarderingen vaste activa, zie "materiële vaste activa" in paragraaf 5.1.4.2;
- Schattingen m.b.t. de aan de zorgfinanciering en opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning verbonden (financiële) risico's. En dan met name - voor de opbrengsten Zorgverzekeringswet - de resultaten van de zelfonderzoeken en schadelastplafonds DBC's, zie "Opbrengsten Zorgverzekeringswet" in paragraaf 5.1.4.3.

Verbonden rechtspersonen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de instelling. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de instelling en de leden van de Raad van Toezicht, de bestuurder en de functionarissen op sleutelposities, te weten het management. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Lievegoed heeft - net als in 2018 - geen verbonden rechtspersonen.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van Lievegoed.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs van de activa die door de instelling in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging. Verder omvat de vervaardigingsprijs een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat kan worden toegerekend aan de vervaardiging van de activa. De afschrijvingstermijnen van materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het vast actief. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment dat het actief klaar is voor het beoogde gebruik. Op grond en onderhanden projecten en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

Tot en met 31 december 2018 werden de kosten van groot onderhoud direct in de resultatenrekening verwerkt. Op basis van een aanpassing van RJ 212, waarbij het direct verantwoord van de kosten van groot onderhoud in de resultatenrekening niet langer is toegestaan, is de grondslag voor de verantwoording van de kosten van groot onderhoud met ingang van de jaarrekening 2019 prospectief aangepast naar de grondslag waarbij verwerking van de kosten van groot onderhoud plaatsvindt in de boekwaarde van de materiële vaste activa (de zogeheten 'componentenbenadering'). Het uitgevoerde groot onderhoud vanaf 1 januari 2019 wordt conform de componentenbenadering geactiveerd. De stichting start met de afschrijving van de componenten vanaf het moment van ingebruikname. De impact van de stelselwijziging op de materiële vaste activa, het eigen vermogen en het resultaat na belastingen ultimo 2019 bedraagt € 312.000. De doorgevoerde stelselwijziging in 2019 heeft naar schatting een invloed van ongeveer € 280.000 op het eigen vermogen en resultaat van 2020 (elk jaar afnemend met ongeveer € 30.000).

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als éénmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze in mindering gebracht op de aanschafwaarde van de activa waarop deze betrekking hebben.

Materiële vaste activa - bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. Iedere balansdatum wordt expliciet beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De terugverdienmogelijkheid van activa, die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde zijnde de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen, die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen boekwaarde en de realiseerbare waarde.

De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Bij de bepaling van de contante waarde van de toekomstige kasstromen wordt per locatie onder andere rekening gehouden met de verwachtingen t.a.v. ontwikkeling zorgbaten en cliëntenpopulatie, de ontwikkeling van huurprijzen en overige kosten, leegstand, de mogelijkheden tot externe verhuur van vrijgekomen appartementen en noodzakelijke vervangingsinvesteringen.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. Lievegoed heeft per balansdatum en tot het moment van vaststelling van de jaarrekening geen voor verkoop beschikbare vaste activa.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. Stichting Lievegoed heeft per balansdatum de volgende categorieën financiële instrumenten: gekochte leningen, overige vorderingen, langlopende - en kortlopende en overige financiële verplichtingen. Er zijn geen afgeleide financiële instrumenten aanwezig.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd:

- Gekochte leningen: gekochte leningen waarvan de instelling de intentie heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden, en hiertoe ook in staat is, worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.
- Overige vorderingen: waardering tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waarderingsverliezen.
- Langlopende - en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen: langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen amortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de instelling beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de instelling het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen. Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Vorderingen

Vorderingen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde inclusief transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van een ouderdomsanalyse en verwachte (on)inbaarheid per vordering.

Een vordering uit hoofde van financieringstekorten of een schuld uit hoofde van financieringsoverschotten is het aan het einde van het boekjaar bestaande verschil tussen het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten en de ontvangen voorschotten en de in rekening gebrachte vergoedingen voor diensten en verrichtingen ter dekking van het wettelijk budget (artikel 6 Regeling verslaggeving WTZi).

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de resultatenrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Bestemmingsfonds

Bestemmingsfondsen zijn reserves waaraan door derden een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen tenzij anders vermeld. De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Personele voorzieningen worden, indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. De disconteringsvoet waartegen contant wordt gemaakt, geeft de actuele marktrente weer. Hierin zijn de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden niet betrokken.

Voorziening voor jubileumverplichtingen

Deze voorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 2,07% (2018: 2,07%). De disconteringsvoet is passend bij de looptijd van de voorziening en de bijbehorende actuele marktrente.

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voorzover deze loonkosten na balansdatum vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar.

Voorziening levensfasebudget

Deze voorziening betreft een voorziening van opgebouwde rechten levensfasebudget van werknemers op grond van de cao's GHZ of GGZ. De berekening is gebaseerd op de cao-bepalingen, blijfkans en leeftijd.

Voorziening reorganisatie

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen indien op balansdatum een gedetailleerd plan is geformaliseerd en uiterlijk op datum van vaststelling van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de resultatenrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de resultatenrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)

De baten Wlz-zorg zijn gelijk aan de ingediende, met de zorgkantoren afgestemde nacalculaties 2019.

Opbrengsten Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Met ingang van 2015 is - als gevolg van de transitie van een deel van de zorgfinanciering naar gemeenten - een deel van de voormalige Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) - en Zorgverzekeringswet (Zvw) - gefinancierde zorg overgeheveld van de zorgkantoren, respectievelijk de zorgverzekeraars naar de gemeenten ('decentralisatie van de zorg').

De decentralisatie kent een variëteit aan afspraken, te weten landelijke wet- en regelgeving, overeenkomsten en afspraken per gemeente. Met de verschillende gemeenten zijn verschillende producten en tarieven en overige rechten en verplichtingen afgesproken (zoals over aanwezigheid van een geldige beschikking, feitelijke zorglevering, social return on investment, facturatie, verantwoordingsinformatie).

De eindafrekening van de zorg aan alle gemeenten waar Lievegoed een overeenkomst mee heeft, wordt verantwoord op basis van de met gemeenten afgesloten overeenkomsten en in nagenoeg alle gevallen conform het landelijke iSD-protocol (iSD = i-Sociaal Domein).

Opbrengsten Zorgverzekeringswet (Zvw) (DBC's en DBC-zorgproducten)

Deze opbrengsten worden verantwoord naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten in het boekjaar.

De Zvw-opbrengsten en daarbij behorende balansposten zijn naar beste weten bepaald daarbij rekening houdende met belangrijke schattingsfactoren en onzekerheden die landelijk een rol spelen en ook bij Lievegoed van toepassing zijn. Dit betreft - per schadelastjaar - de zelfonderzoeken en de eindafrekening van productierealisatie (in lijn met overeengekomen productieafspraken).

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Opbrengsten Zorgverzekeringswet (Zvw) (DBC's en DBC-zorgproducten) (vervolg)

Zelfonderzoek schadelastjaar 2015

Voor de Zvw-opbrengsten over de periode januari tot en met augustus 2015 is nog sprake van individuele productieafspraken en afrekening met zorgverzekeraars door Lievegoed. Met ingang van 1 september 2015 is Lievegoed onderaannemer van de Parnassia Groep.

Met betrekking tot de periode januari tot en met augustus 2015 is in 2016 een interne audit uitgevoerd, waarbij de meest actuele inzichten uit de uitgevoerde zelfonderzoeken 2013 en 2014 zijn meegenomen. Op basis daarvan is met de representerende zorgverzekeraar tot overeenstemming gekomen over de afwikkeling van deze periode van schadelastjaar 2015. De schuld in deze was reeds in de jaarrekening 2016 opgenomen, de afrekening heeft grotendeels in 2018 plaatsgevonden.

Zelfonderzoek schadelastjaren 2016 en verder

Voor schadelastjaren 2016 en verder geldt dat Lievegoed volledig onderaannemer voor de Zvw is van de Parnassia Groep. De Parnassia Groep heeft de opbrengsten vanaf 2016, waaronder die van Lievegoed, onderzocht in lijn met het controleplan zelfonderzoek cGGZ 2016. Bij het onderzoek ten aanzien van deze schadelastjaren is rekening gehouden met de wijzigingen in de regelgeving vanaf 2016. Dit houdt in dat de majeure risico's ten aanzien van de verwijzing, het hoofdbehandelaarschap, de onverzekerde diagnose, de verblijfsregistratie en de dagbesteding zijn onderzocht. Deze punten hebben onderdeel uitgemaakt van de beoordeling door Lievegoed - in samenwerking met de Parnassia Groep - van deze schadelastjaren. Op grond daarvan heeft Lievegoed een reservering opgenomen voor terug te betalen opbrengsten naar aanleiding van dit onderzoek. In 2019 is duidelijk geworden dat voor schadelastjaren 2016 en 2017 geen afrekening zal volgen.

Schadelast (deel)plafonds: wijziging als gevolg van wijziging van contractafspraken

Bij het bepalen van de Zvw-opbrengsten voor een schadelastjaar is door Lievegoed een schatting gemaakt op basis van de schadelastprognoses in relatie tot de met de Parnassia Groep gemaakte productieafpraak per schadelastjaar. De door Lievegoed met de Parnassia Groep gemaakte productieafpraak is door de Parnassia Groep meegenomen in de met de door de Parnassia Groep met zorgverzekeraars gemaakte contractafspraken. Dit betreft contractafspraken tussen de Parnassia Groep en individuele zorgverzekeraars over de door de zorgbedrijven en onderaannemers van de Parnassia Groep waaronder Lievegoed te verlenen zorg, waaronder het aantal patiënten waaraan zorg wordt verleend en de verwachte duur van de zorg. De voortgang van deze contractafspraken wordt door de Parnassia Groep gemonitord en periodiek gerapporteerd aan de individuele zorgverzekeraars. De voortgang is tevens onderwerp van overleg in de periodieke overlegmomenten met de individuele zorgverzekeraars. De uitkomst van deze overleggen kan zijn een aanpassing van de contractafspraken. In de tijd is dit mogelijk tot afronding van het betreffende schadelastjaar. Lievegoed maakt onderdeel uit van de monitoring van de contractafspraken. Op het moment dat sprake is van aanpassing van contractafspraken kan dat ook financiële gevolgen hebben voor Lievegoed.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat Lievegoed zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden in mindering gebracht op de te activeren investeringen.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de resultatenrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (verlof, levensfasebudget e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding wordt verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (collectieve arbeidsovereenkomst en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenen

Lievegoed heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Lievegoed. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Lievegoed betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. Door onzekerheden op de beurs door de coronacrisis is de dekkingsgraad in februari 2020 gedaald tot 90,4%, in maart 2019 was dit nog gelijk aan 99,2%, de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden komt uit op 95,3%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad was tot nu toe 104,3%. In het nog niet wettelijk vastgelegde pensioenakkoord is voorgesteld dit te verlagen naar 100%. Lievegoed heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Lievegoed heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden ontvangen (te ontvangen) en aan derden betaalde (te betalen) interest.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Belastingen

Lievegoed maakt fiscaal gebruik van de zogenaamde "zorgvrijstelling" in de vennootschapsbelasting (Vpb). Lievegoed voldoet aan de aan de "zorgvrijstelling" verbonden voorwaarden:

- de entiteit kan worden aangemerkt als instelling van algemeen nut;
- de entiteit verricht voor 90% of meer activiteiten die bestaan uit het genezen of verplegen van zieken, kraamvrouwen of gebrekkigen;
- de winst kan uitsluitend ten goede komen aan een vrijgesteld lichaam of een algemeen maatschappelijk belang.

Leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht, tenzij een andere toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

5.1.4.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Betalingen welke voortvloeien uit langlopende leningen worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als kasstroom uit financieringsactiviteiten.

5.1.4.5 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

5.1.4.6 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellings specifieke (sectorale) regels.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	<u>31-dec-19</u>	<u>31-dec-18</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	13.754.318	12.129.691
Machines en installaties	2.952.633	2.473.073
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	1.169.699	765.394
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	307.591	43.976
	<u>18.184.241</u>	<u>15.412.134</u>
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	15.412.134	15.916.517
Bij: investeringen	3.977.886	762.969
Af: afschrijvingen	1.205.779	1.267.352
Boekwaarde per 31 december	<u>18.184.241</u>	<u>15.412.134</u>

Toelichting:

Met ingang van 2019 worden de kosten voor groot onderhoud niet direct ten laste van de exploitatie gebracht, maar geactiveerd conform de componentenregeling (zie de grondslagen van waardering). Daarnaast heeft in 2019 een herbeoordeling plaatsgevonden van de indeling van de geactiveerde posten in de verschillende categorieën. Als gevolg hiervan zijn activa gereclassificeerd, zie hiervoor het mutatie-overzicht in alinea 5.1.5. In 2019 is zijn panden aangekocht van de locatie Smaragd in Amsterdam voor een totale waarde van € 2.420.000.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.

Voor verstrekte zekerheden wordt verwezen naar paragraaf 10 'Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa'.

Lievegoed heeft ten aanzien van de vastgoedlocaties een analyse uitgevoerd op mogelijke triggers voor impairment, danwel het terugnemen van in het verleden genomen impairments op het niveau van de kasstroomgenererende eenheden. Bij de bepaling van de kasstroomgenererende eenheden is rekening gehouden met geografisch gebied, zorgsegment en uitwisselbaarheid van cliënten. Er is geen indicatie dat de marktwaarde van de vastgoedlocaties lager ligt is dan de boekwaarde.

Bedrijfsgebouwen en terreinen zijn als zekerheid gesteld voor de langlopende schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van de langlopende leningen in bijlage 5.1.7.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

ACTIVA

2. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort en schulden uit hoofde van financieringsoverschot

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>totaal</u>
	€	€	€
Saldo per 1 januari	288.542	0	288.542
Financieringsverschil boekjaar	0	549.461	549.461
Correcties voorgaande jaren	34.846	0	34.846
Betalingen/ontvangsten	-323.388	0	-323.388
Subtotaal mutatie boekjaar	-288.542	549.461	260.919
Saldo per 31 december	<u>0</u>	<u>549.461</u>	<u>549.461</u>

Stadium van vaststelling (per erkenning):
 Zorgkantoor Utrecht / Amsterdam / Rotterdam
 Zorgkantoor West Brabant / Haaglanden

c b
 c b

a= interne berekening
 b= overeenstemming met zorgverzekeraars
 c= definitieve vaststelling NZa

	<u>31-dec-19</u>	<u>31-dec-18</u>
	€	€
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	549.461	292.390
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0	3.848
	<u>549.461</u>	<u>288.542</u>

Toelichting:

Over 2018 en 2019 heeft de bevoorschotting door de zorgkantoren gelijke tred gehouden met de realisatie van de opbrengsten.

Specificatie financieringsverschil in het boekjaar

	<u>31-dec-19</u>	<u>31-dec-18</u>
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	26.888.195	24.217.042
Af: vergoedingen ter dekking van het wettelijk budget	26.338.734	23.928.500
Totaal financieringsverschil	<u>549.461</u>	<u>288.542</u>

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

ACTIVA

3. *Debiteuren en overige vorderingen*

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-19</u>	<u>31-dec-18</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	278.755	69.406
Nog te factureren omzet	709.395	66.197
Overige vorderingen:		
- Rekening courant Parnassia Groep	0	586.282
- BTW	0	3.706
Vooruitbetaalde bedragen:		
- Overig	387.419	241.761
Nog te ontvangen bedragen:		
- Overig	108.111	149.343
Overige overlopende activa:		
- Overlopende vorderingen op personeel	39.973	44.197
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>1.523.653</u>	<u>1.160.892</u>

Toelichting:

De post "Vorderingen op debiteuren" bestaat eind 2019 grotendeels uit vorderingen op andere zorginstellingen uit hoofde van geleverde Wmo- en Jeugdwet zorg in onderaannemerschap. De nog te factureren omzet bestaat uit vorderingen via het berichtenverkeer uit hoofde van geleverde Wmo- en Jeugdwet zorg. De stijging t.o.v. vorig jaar heeft te maken met een verschil in afrekenmomenten.

De overlopende vorderingen op personeel hebben voornamelijk betrekking op faciliteiten voor personeel zoals fietsplan en bedrijfsfitness.

4. *Liquide middelen*

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-19</u>	<u>31-dec-18</u>
	€	€
Bankrekeningen	4.125.379	5.860.604
Kassen	5.782	12.431
Totaal liquide middelen	<u>4.131.161</u>	<u>5.873.035</u>

Toelichting:

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

De daling van het saldo liquide middelen komt onder andere door de aanschaf van panden van locatie Smaragd te Amsterdam. Zie voor overige mutaties het kasstroomoverzicht.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

PASSIVA

5. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit:

	<u>31-dec-19</u>	<u>31-dec-18</u>
	€	€
Bestemmingsfonds		
Reserve aanvaardbare kosten	6.961.873	4.385.472
Totaal eigen vermogen	<u>6.961.873</u>	<u>4.385.472</u>

Bestemmingsfonds

Het verloop over 2019 is als volgt weer te geven:	<u>Saldo per 1-jan-19</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-19</u>
	€	€	€	€
Reserve aanvaardbare kosten	4.385.472	2.576.401	0	6.961.873
Totaal bestemmingsfonds	<u>4.385.472</u>	<u>2.576.401</u>	<u>0</u>	<u>6.961.873</u>

Het verloop over 2018 is als volgt weer te geven:	<u>Saldo per 1-jan-18</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-18</u>
	€	€	€	€
Reserve aanvaardbare kosten	1.819.614	2.565.858	0	4.385.472
Totaal bestemmingsfonds	<u>1.819.614</u>	<u>2.565.858</u>	<u>0</u>	<u>4.385.472</u>

Toelichting:

De reserve aanvaardbare kosten wordt gevormd voor posten waar een externe verplichting op rust, bijvoorbeeld om deze reserve uitsluitend aan een bepaald doel te mogen besteden. De reserve aanvaardbare kosten, die gevormd is op grond van door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) vastgestelde beleidsregels, is derhalve een bestemmingsfonds. In de statuten van Lievegoed is t.a.v. een eventueel batig saldo bij ontbinding van de stichting vastgelegd: "Een eventueel batig saldo van de ontbonden stichting wordt voor een door het bestuur te bepalen algemeen nut beogende instelling met een soortgelijke doelstelling besteed of voor een buitenlandse instelling die uitsluitend of na genoeg uitsluitend het algemeen nut beoogt en die een soortgelijke doelstelling heeft."

6. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:	<u>Saldo per 1-jan-19</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Saldo per 31-dec-19</u>
	€	€	€	€	€
Voorziening voor jubileumverplichtingen	145.354	47.546	24.628	0	168.272
Voorziening langdurig zieken	156.092	194.112	150.064	38.493	161.647
Voorziening levensfasebudget	15.935	0	0	15.935	0
Voorziening reorganisatie	166.670	7.750	114.019	0	60.401
Totaal voorzieningen	<u>484.051</u>	<u>249.408</u>	<u>288.711</u>	<u>54.428</u>	<u>390.320</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	<u>31-dec-19</u>
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	216.732
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	173.588
hiervan > 5 jaar	129.948

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

PASSIVA

6. Voorzieningen (vervolg)

Toelichting per categorie voorziening:

Voorziening voor jubileumverplichtingen: voor de berekening van de voorziening voor jubileumverplichtingen is op basis van de indienstadium binnen de cao per medewerker bepaald wat de uitkering jubileum voor de komende 40 jaar is waarbij rekening is gehouden met de pensioenleeftijd, blijfkans, oprenting en disconteringsvoet (2,07%).

Voorziening langdurig zieken: deze voorziening is gevormd ter dekking van de salariskosten die betrekking hebben op het langdurige ziekteverzuim (ziekteperiode > 1 jaar). Ultimo boekjaar wordt, op basis van de openstaande ziektegevallen, de hoogte van de voorziening vastgesteld. Het ziekteverzuim ligt in lijn met vorig jaar.

Voorziening levensfasebudget: deze voorziening is getroffen i.v.m. de - in de cao gehandicaptenzorg én GGZ vastgelegde - overgangsregeling (éénmalig 200 persoonlijk budget levensfase uren bij bereiken 55-jarige leeftijd en indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan) toegerekend aan de dienstjaren tot het bereiken van die leeftijd, waarbij eveneens rekening wordt gehouden met blijfkans en een disconteringsvoet (2,07%). Ultimo 2019 zijn er geen medewerkers meer die aanspraak kunnen maken op deze regeling.

Voorziening reorganisatie: deze voorziening is in 2014 en 2015 gevormd als gevolg van de sluiting van een aantal klinische locaties en het in 2015 geïnitieerde herstelplan. In 2016 is uitvoering gegeven aan het besluit locatie Ravenswoud (Groningen) te sluiten en locatie Hoge Born (Wageningen) weer in gebruik te nemen voor de GGZ. Dit heeft in 2016 geleid tot een aanvullende reorganisatie, waarvoor wederom een voorziening is gevormd. De verschuldigde wachtgeldbedragen en de salariskosten vanaf het moment dat medewerkers vrijgesteld werden van arbeid zijn, rekening houdend met een percentage voor uitstroom uit de wachtgeldregeling, gewaardeerd tegen nominale waarde. De voorziening loopt af in 2020.

7. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-19	31-dec-18
	€	€
Schulden aan banken	9.852.394	9.686.914
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>9.852.394</u>	<u>9.686.914</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	2019	2018
	€	€
Stand per 1 januari	10.938.441	12.054.345
Bij: nieuwe leningen	1.875.000	0
Af: aflossingen	-1.868.735	-1.115.904
Stand per 31 december	<u>10.944.706</u>	<u>10.938.441</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	1.092.312	1.251.527
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>9.852.394</u>	<u>9.686.914</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	1.092.312	1.251.527
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	9.852.394	9.686.914
hiervan > 5 jaar	3.770.007	3.163.186

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

PASSIVA

7. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar) (vervolg)

Toelichting:

De aflossing in 2019 is € 752.831 hoger dan in 2018 als gevolg van herfinanciering door ING Bank van eerder bij Triodos Bank afgesloten leningen.

Voor de verstrekte zekerheden t.a.v. opgenomen leningen wordt verwezen naar onderdeel 10 "Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen". De aflossingsverplichtingen korter dan een jaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

8. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-19</u>	<u>31-dec-18</u>
	€	€
Crediteuren	1.159.556	1.331.473
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	1.092.312	1.251.527
Belastingen en sociale premies	1.107.098	997.122
Schulden terzake pensioenen	75.419	352.557
Nog te betalen salarissen	152.391	237.394
Vakantiegeld- en dagen (inclusief uren levensfasebudget)	1.904.921	1.704.983
Nog te verrekenen posten inzake zorgopbrengsten	70.075	1.157.992
Rekening-courant met de Parnassia Groep	758.099	0
Nog te ontvangen facturen	647.755	819.765
Overige schulden	216.303	325.353
Totaal overige kortlopende schulden	<u>7.183.929</u>	<u>8.178.166</u>

Toelichting:

Het saldo crediteuren per 31 december 2019 is laag t.o.v. het saldo per 31 december 2018 met name doordat eind 2018 enkele facturen inzake investeringen in het crediteurensaldo waren opgenomen.

Door een hoger ziekteverzuim, krapte op de arbeidsmarkt en een toename van het personeelsbestand is het saldo vakantiedagen hoger dan voorgaand jaar. Hierdoor is de verplichting ultimo boekjaar ook hoger dan voorgaand jaar.

In de post "Nog te verrekenen posten inzake zorgopbrengsten" zijn met zorgverzekeraars overeengekomen afrekeningen inzake schadelastjaar 2015 opgenomen.

In de rekening-courantverhouding met de Parnassia Groep is opgenomen het nog af te rekenen bedrag inzake daadwerkelijk geleverde zorg in onderaanneming en een reservering voor uitkomsten van de zelfonderzoeken en de eindafrekening van de productierealisatie voor wat betreft de Zvw-opbrengsten met betrekking tot schadelastjaren 2018 en 2019. In de vergelijkende cijfers zijn deze bedragen verantwoord onder 'Nog te verrekenen zorgopbrengsten' ter hoogte van € 970.000.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

PASSIVA

9. Financiële instrumenten

Algemeen

Lievegoed loopt - net als iedere organisatie - in de normale bedrijfsvoering een kredietrisico, renterisico, kasstroomrisico en liquiditeitsrisico. De Raad van Bestuur neemt maatregelen om de risico's zoveel mogelijk te beperken. De belangrijkste maatregelen in deze zijn meerjaren - liquiditeitsbegrotingen; maandelijkse liquiditeitsprognoses; periodieke risico analyses en vaststellen welke acties noodzakelijk zijn om risico's te mitigeren; adequaat beheer van openstaande vorderingen.

Kredietrisico

De vorderingen van Lievegoed betreffen met name vorderingen op gemeenten en zorgkantoren (31 december 2019: € 461.000; 31 december 2018: € 138.000). Lievegoed acht het kredietrisico t.a.v. vorderingen op deze organisaties, ook gezien de goede relatie, laag. De overige vorderingen betreffen relatief kleine bedragen bij verschillende organisaties/particulieren.

Renterisico en kasstroomrisico

Lievegoed loopt renterisico over langlopende schulden. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage gedurende de rentevaste periode. Lievegoed loopt derhalve risico t.a.v. toekomstige kasstromen bij renteherziening na afloop van de rentevaste periode. De gewogen gemiddelde rentevoet bedraagt per 31 december 2019 2,77% (31 december 2018: 2,95%). Voor een nadere toelichting zie 5.1.7 overzicht langlopende schulden ultimo 2019.

Liquiditeitsrisico

Lievegoed bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende meerjarige liquiditeitsbegrotingen/-prognoses. De Raad van Bestuur ziet erop toe dat voor Lievegoed steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte beschikbaar blijft om aan de met de banken overeengekomen convenanten te voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, wijkt licht af van de boekwaarde. Ten aanzien van de reële waarde van de in de balans opgenomen langlopende leningen wordt opgemerkt dat deze - net als eind 2018 - per eind 2019 naar verwachting lager ligt dan de boekwaarde als gevolg van de relatief lage risico-opslagen die door externe financiers ten tijde van het afsluiten van deze leningen zijn gehanteerd.

10. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Onzekerheden opbrengstverantwoording

Als gevolg van materiële nacontroles door zorgkantoren, zorgverzekeraars en gemeenten op de gedeclareerde zorgprestaties kunnen correcties noodzakelijk zijn op de gedeclareerde productie. De effecten van eventuele materiële nacontroles zijn vooralsnog onzeker en daarom zijn er hiervoor geen verplichtingen opgenomen in de balans.

Macrobeheersinstrument (MBI)

Het MBI kan door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het MBI is uitgewerkt in de "Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg", respectievelijk "Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg". Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een MBI-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, dat afhankelijk is van de realisatie van het MBI-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het MBI-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd. Bij het opstellen van de jaarrekening 2019 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het MBI-omzetplafond over afgelopen jaren. Lievegoed is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het MBI voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van per 31 december 2019.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

10. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa (vervolg)

Meerjarige financiële verplichtingen

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan terzake van erfpacht, huur en operationele leasing. De geleasede machines strekken tot zekerheid van de leaseverplichting. De operationele leasing wordt lineair over de leaseperiode in de resultatenrekening verwerkt. Er is uitsluitend sprake van operationele lease.

De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	<1 jaar	1-5 jaar	>5 jaar
- Huur	2.249.002	6.944.342	6.457.328
- Leases	82.965	152.557	0
- Erfpacht	97.192	387.737	2.078.003

Kredietovereenkomsten

Lievegoed heeft ten behoeve van haar exploitatie een kortlopende kredietovereenkomst tot 9 maart 2021, te weten een rekening courant faciliteit bij de ING Bank N.V. De kredietruimte is € 1.500.000 (31 december 2018: €2.000.000) onder aftrek van de hieronder vermelde aan derden verstrekte bankgaranties. Ultimo 2019 is €0 van deze faciliteit benut (ultimo 2018: €0). De rentelast bij gebruik van de faciliteit is variabel en bedraagt het 1-maands Euribor tarief plus 2,25%.

De aan ING Bank verstrekte zekerheden luiden (voor zowel de kredietfaciliteit, als de door hen verstrekte langlopende leningen):

- Negatieve pledge: Lievegoed verklaart geen van de activa te zullen bezwaren ten behoeve van derden zonder voorafgaande toestemming van de bank.
- Pari passu-verklaring: Lievegoed verbindt zich voorwaardelijk aan het stellen van zekerheden aan ING Bank, namelijk indien en zodra Lievegoed zekerheden zou gaan stellen ten behoeve van andere geldgevers.
- Cross default verklaring: verstrekte leningen zijn door ING Bank opeisbaar indien Lievegoed de rente en aflossingsverplichtingen aan andere geldgevers niet nakomt.
- Verpanding van de bedrijfsuitrusting, voorraden en boekvorderingen (1e pandrecht).
- Rechten van hypotheek van in totaal € 15.000.000 (in eerste, tweede en derde rang) op diverse onroerende goederen van Lievegoed.
- Recht van hypotheek met betrekking tot het complex in Breda ad. € 3.900.000 (in tweede rang)
- Rechten van hypotheek van in totaal € 9.722.310, gezamenlijk met de Staat der Nederlanden, (in eerste rang) op onroerende goederen van Lievegoed.
- Recht van hypotheek van in totaal € 4.000.000 met betrekking tot de panden Westbroekstraat 30-32 en Arenpalmstraat 9 te Amsterdam (in eerste rang).
- Recht van hypotheek met betrekking tot het pand aan de Langbroekerdijk 2 te Driebergen ter hoogte van € 545.000 (in eerste rang) en 681.000 (in tweede rang).

Bankgaranties

Per 31 december 2019 zijn volgende bankgaranties actueel (31 december 2018: € 364.235):

- Delta Lloyd Vastgoed inzake huur	€	19.461
- Delta Lloyd Vastgoed inzake huur	€	212.930
- Delva20 B.V. inzake huur	€	34.034
- Stichting Haag Wonen	€	30.290
- SOM inzake huur	€	39.875
- NL Bilthoven Property 9 B.V. inzake huur	€	27.645
Totaal bankgaranties	€	<u>364.235</u>

5.1.6 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA 2019

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2019					
- aanschafwaarde	23.825.251	5.058.509	1.484.772	43.976	30.412.508
- cumulatieve herwaarderingen	-1.590.784	0	0	0	-1.590.784
- cumulatieve afschrijvingen	10.104.776	2.585.436	719.378	0	13.409.590
Boekwaarde per 1 januari 2019	<u>12.129.691</u>	<u>2.473.073</u>	<u>765.394</u>	<u>43.976</u>	<u>15.412.134</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	2.178.826	582.546	908.923	307.591	3.977.886
- afschrijvingen	693.098	205.540	307.141	0	1.205.779
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>					
.aanschafwaarde	2.793.897	0	463.372	0	3.257.269
.cumulatieve afschrijvingen	2.793.897	0	463.372	0	3.257.269
- <i>reclassificaties begin boekjaar</i>					
- aanschafwaarde	490.990	-213.806	-233.208	-43.976	0
- afschrijvingen	352.091	-316.360	-35.731	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>1.624.627</u>	<u>479.560</u>	<u>404.305</u>	<u>263.615</u>	<u>2.772.107</u>
Stand per 31 december 2019					
- aanschafwaarde	23.701.170	5.427.249	1.697.115	307.591	31.133.125
- cumulatieve herwaarderingen	-1.590.784	0	0	0	-1.590.784
- cumulatieve afschrijvingen	8.356.068	2.474.616	527.416	0	11.358.100
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>13.754.318</u>	<u>2.952.633</u>	<u>1.169.699</u>	<u>307.591</u>	<u>18.184.241</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0% - 5%	5% - 10%	20%-33,3%	n.v.t.	

BIJLAGE

5.1.7 Overzicht langlopende schulden ultimo 2019

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Rentevaste periode tot	Restschuld 31 december 2018	Nieuwe leningen in 2019	Aflossing in 2019	Restschuld 31 december 2019	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2019	Aflos- sings- wijze	Aflossing 2020	Gestelde zekerheden
		€			%		€	€	€	€	€			€	
ING Bank	1-mrt-96	499.158	40	hypothecair	2,28%	1-dec-24	72.133	0	12.479	59.654	0	5	lineair	12.479	hypothek pand
ING Bank	1-jan-06	1.500.000	20	hypothecair	1,96%	21-sep-21	205.887	0	75.000	130.887	0	2	lineair	75.000	hypothek pand
ING Bank	1-apr-13	3.000.000	10	hypothecair	3,60%	1-jan-23	760.000	0	300.000	460.000	0	2	lineair	300.000	hypothek pand
ING Bank	1-mei-12	7.500.000	10	onderhands	3,92%	1-mei-21	5.250.000	0	375.000	4.875.000	0	3	lineair	375.000	hypothek pand
ING Bank	1-mrt-19	1.875.000	10	hypothecair	2,50%	1-mrt-29	0	1.875.000	70.313	1.804.687	1.335.928	9	lineair	93.752	hypothek pand
BNG	16-okt-98	4.585.391	40	hypothecair	1,34%	10-nov-38	1.973.851	0	130.577	1.843.274	1.190.389	19	lineair	130.577	VWS
BNG	15-jul-02	4.220.156	40	hypothecair	1,25%	15-jul-25	1.876.708	0	105.504	1.771.204	1.243.690	17	lineair	105.504	VWS
Triodos Bank	30-jun-00	245.041	25	hypothecair	2,61%		220.537	0	220.537	0	0	16	ineens	0	hypothek pand
Triodos Groenfonds (B)	1-dec-13	1.147.981	6	hypothecair	2,85%		191.300	0	191.300	0	0	0	lineair	0	hypothek pand
Triodos Bank (A)	1-dec-13	1.400.000	15	hypothecair	3,02%		388.025	0	388.025	0	0	0	lineair	0	hypothek pand
Totaal							10.938.441	1.875.000	1.868.735	10.944.706	3.770.007			1.092.312	

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2019

BATEN

11. Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	26.963.041	24.217.042
Opbrengsten Zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	9.299.662	9.410.553
Opbrengsten Jeugdwet	3.648.371	3.073.159
Opbrengsten Wmo	2.952.725	2.851.386
Opbrengsten uit onderaannemerschappen	57.603	123.279
Persoonsgebonden en -volgende budgetten	254.090	276.358
Overige niet-gebudgetteerde zorgprestaties	49.763	146.613
Totaal	<u>43.225.255</u>	<u>40.098.390</u>

Toelichting:

De vergelijkende cijfers van de opbrengsten Jeugdwet, opbrengsten Wmo, opbrengsten uit onderaannemerschappen en overige niet-gebudgetteerde zorgprestaties zijn onderling gereclassificeerd om een zuivere vergelijking te kunnen maken met 2019.

De stijging van de baten Wlz-zorg van € 2.746.000 komt met name voort uit een stijging van de tarieven en een toename van zorgzwaartes.

De oorzaak van de daling van de opbrengsten Zorgverzekeringswet is de per saldo beperkte negatieve mutatie op reserveringen voor afrekeningen schadelastjaren in tegenstelling tot in 2018.

De stijging van de baten Jeugdwet met € 575.000 wordt met name veroorzaakt door de start schooljaar 2018/2019 van het Onderwijszorgarrangement Rotterdam en een grotere instroom dan in 2018 van Jeugdwet gefinancierde kinderen bij Huize Thomas in Rotterdam.

Opbrengsten uit onderaannemerschap in het kader van de Jeugdwet en Wmo zijn in 2019 verantwoord onder Opbrengsten Jeugdwet of Wmo. De Opbrengsten uit onderaannemerschappen voor individuele cliënten betreffen baten uit door Lievegoed aan cliënten van de hoofdaannemer geboden zorg ongeacht de zorgfinanciering die de hoofdaannemer ontvangt.

12. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	289.360	149.198
Totaal	<u>289.360</u>	<u>149.198</u>

Toelichting:

De overige subsidies zijn hoger als gevolg van een subsidie dagbesteding van de gemeente Haarlem m.i.v. 1 juli 2018.

13. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	2019	2018
	€	€
<u>Overige dienstverlening:</u>		
Eigen bijdragen bewoners	67.081	74.966
Verhuur en servicekosten	386.199	428.266
<u>Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):</u>		
Detachering personeel	139.307	79.220
Overige opbrengsten	20.762	54.910
Totaal	<u>613.349</u>	<u>637.362</u>

Toelichting:

Opbrengst uit detachering personeel is hoger dan in 2018 doordat meer medewerkers extern werkzaamheden hebben verricht.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2019

LASTEN

14. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Lonen en salarissen	18.069.130	16.236.017
Sociale lasten	2.848.197	2.796.765
Pensioenpremies	1.453.095	1.346.762
Andere personeelskosten:		
Overige personeelskosten	1.477.860	1.419.599
Subtotaal	<u>23.848.282</u>	<u>21.799.143</u>
Personeel niet in loondienst	4.536.420	3.062.699
Af: ontvangen ziekengelden	214.047	313.678
Totaal personeelskosten	<u>28.170.655</u>	<u>24.548.164</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's):		
Lievegoed	385	373
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>385</u>	<u>373</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

Toelichting:

De formatie is ten opzichte van 2018 toegenomen met 3,2%. De toename van het aantal personeelsleden is de belangrijkste oorzaak van de toegenomen lonen en salarissen ten opzichte 2018. De toename in personeel is te verklaren door een groei in productie ten opzichte van 2018. Tenslotte zijn de kosten gestegen door CAO-verhogingen 2019.

De kosten personeel niet in loondienst zijn sterk gestegen ten opzichte van 2018. Er wordt ten opzichte van vorig jaar meer gebruik gemaakt van personeel niet in loondienst in de directe zorgverlening. Enerzijds is dit een bewuste keuze waar het gaat om de inzet van gedragsdeskundigen. Anderzijds is de stijging het gevolg van de arbeidsmarktproblematiek en relatief hoog ziekteverzuim.

15. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- materiële vaste activa	1.205.779	1.267.352
Totaal afschrijvingen	<u>1.205.779</u>	<u>1.267.352</u>

Toelichting:

Voor een toelichting op de afschrijvingen wordt verwezen naar 5.1.5 toelichting op de materiële vaste activa.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2019

LASTEN

16. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	3.065.422	3.220.722
Algemene kosten	4.058.270	3.913.283
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	1.172.966	1.052.011
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud	513.194	891.943
- Energiekosten	505.732	469.260
Subtotaal	1.018.926	1.361.203
Huur en leasing	2.500.176	2.578.106
Dotaties en vrijval voorzieningen	-3.029	-1.564
Totaal overige bedrijfskosten	<u>11.812.731</u>	<u>12.123.761</u>

Toelichting:

De overige bedrijfskosten zijn €311.000 (2,6%) lager dan in 2018, met name door hogere onderhoudskosten die nu grotendeels worden geactiveerd. Daarnaast zijn de huurkosten lager in verband met de aankoop van panden van locatie Smaragd.

17. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Rentelasten	-362.398	-379.815
Subtotaal financiële lasten	<u>-362.398</u>	<u>-379.815</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-362.398</u>	<u>-379.815</u>

Toelichting:

De daling van de rentelasten is het gevolg van verlagingen van rentepercentages op renteherzieningsmomenten. Deze daling wordt deels teniet gedaan door het aangaan van een nieuwe lening voor de aankoop van de panden van locatie Smaragd.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2019

18. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT is van toepassing op Lievegoed. Het voor Lievegoed toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 179.000. Het bezoldigingsmaximum voor de Raad van Bestuur van Lievegoed is gelijk aan dat van klasse IV voor Zorg en Jeugdhulp. De totaalscore komt uit op 11 punten (2018: 10 punten).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Gegevens 2019	
bedragen x € 1	H.J.M. Hooijman MSc
Functiegegevens	bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	162.833
Beloningen betaalbaar op termijn	11.579
<i>Bezoldiging</i>	<i>174.413</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	179.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2018	
bedragen x € 1	H.J.M. Hooijman MSc
Functiegegevens	bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	157.537
Beloningen betaalbaar op termijn	11.379
<i>Bezoldiging</i>	<i>168.916</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	172.000

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand

Niet van toepassing, er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2019

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2019					
bedragen x € 1	drs. E. C. N. Hilgeman	A. Slob, MBA	drs. R. T. Mentink	M. Ouweland, MBA	
Functiegegevens ²	Voorzitter	Vice-	Lid	Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	
Bezoldiging					
Bezoldiging ³	21.000	14.000	14.000	14.000	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ⁴	26.850	17.900	17.900	17.900	
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag ⁵	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan ⁶	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling ⁷	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Gegevens 2018					
bedragen x € 1	drs. E. C. N. Hilgeman	A. Slob, MBA	drs. R. T. Mentink	M. Ouweland, MBA	Dr. L. Sjoukes
Functiegegevens ²	Voorzitter	Vice-voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/7-31/12	1/1-30/06
Bezoldiging					
Bezoldiging ³	21.270	14.180	14.180	6.000	6.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ⁴	25.800	17.200	17.200	8.671	8.529

1d Bezoldiging en/of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum van toepassing zijnde op Lievegoed hebben ontvangen.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2019

19. Honoraria accountant

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
De honoraria van de accountant zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening (incl. nacalculatie)	118.000	98.000
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC)	52.000	59.000
3 Fiscale advisering	0	0
4 Niet-controlediensten	0	4.000
Totaal honoraria accountant	<u>170.000</u>	<u>161.000</u>

Toelichting:

De in de tabel vermelde honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2019 hebben betrekking op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening, ongeacht of de werkzaamheden al gedurende het boekjaar zijn verricht.

5.1.9 VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur van Stichting Lievegoed heeft de jaarrekening 2019 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 25 mei 2020.

De Raad van Toezicht van de Stichting Lievegoed heeft de jaarrekening 2019 goedgekeurd in de vergadering van 25 mei 2020.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 5.1.2.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gevolgen coronacrisis voor Lievegoed

De coronacrisis en landelijke overheidsmaatregelen hebben grote impact voor Lievegoed, haar cliënten en haar medewerkers. Lievegoed heeft half maart haar kinderdagcentra in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam gesloten. Dit met uitzondering van kinderen van ouders met een cruciaal beroep en van kinderen waarvoor zorg op het kinderdagcentrum cruciaal is. Aan de dagbesteding namen uitsluitend nog bewoners van Lievegoed deel. Een aantal wooncliënten besloot tijdelijk bij familie te gaan wonen, dan wel later bij Lievegoed te komen wonen. De GGZ-kliniek heeft de bedcapaciteit beperkt van 30 naar 21 bedden. De ambulante GGZ werkte zoveel mogelijk met beeldbellen. Zorginhoudelijk en voor de cliënten is sprake van grote impact om besmetting van corona van cliënten en van medewerkers te voorkomen. Lievegoed volgde in deze de landelijke richtlijnen van overheid waaronder het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en heeft contact met Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD). Inmiddels zijn de kinderdagcentra weer volledig open en is de dagbesteding weer open voor alle cliënten. De verwachting is dat na 1 juli niet of nauwelijks sprake meer zal zijn van zorguitval als gevolg van de coronacrisis.

Strategische herpositionering GGZ

Onlangs is besloten tot een strategische herpositionering van de GGZ. In plaats van een breed GGZ aanbod gaat Lievegoed zich beperken tot een aanbod dat past bij de strategische koers. Enerzijds in de antroposofische behandeling en begeleiding, én anderzijds in het specialistische zorgaanbod voor complexe en specialistische doelgroepen.

Dit leidt ertoe dat in elke regio (Bilthoven, Wageningen en Haarlem) een gespecialiseerde woonbehandellocatie wordt (door)ontwikkeld voor mensen die naast begeleiding bij wonen en werk ook behandeling nodig hebben voor hun verslaving en/of psychiatrische problematiek. De huidige GGZ kliniek in Bilthoven wordt omgevormd tot een woonbehandellocatie. Voor Haarlem geldt dat het ontwikkelen van een woonbehandellocatie nog afhankelijk is van de uitkomsten van gesprekken met zorgfinanciers en een business case. Het ambulante GGZ aanbod in Den Haag, Amsterdam en Utrecht wordt afgebouwd.

Financiële gevolgen van de coronacrisis en de strategische herpositionering GGZ

De coronacrisis leidt tot omzetzijden en tot extra kosten (beschermingsmaterialen, inrichting cohort-afdelingen). De overheid en zorgfinanciers hebben aangegeven de zorguitval als gevolg van de coronacrisis te zullen compenseren en extra kosten te financieren. Over de wijze waarop en de mate waarin bestaat nog geen volledige helderheid. Gezien de beleidsregel die betrekking heeft op omzetzijden en extra kosten Wlz én gezien de actuele informatie over de regelingen voor andere financieringsvormen is waarschijnlijk dat de omzetzijden en extra kosten voor het grootste deel vergoed zullen worden.

Ook de herpositionering van de GGZ zal financiële consequenties hebben. Doordat voor de medewerkers sprake is van natuurlijk verloop of een passende functie is geen sprake van extra personele kosten. Ook zal geen sprake zijn van langdurige leegstand. De omvorming van de GGZ kliniek tot woonbehandellocatie en start met de woonbehandellocatie leidt tot - tijdelijke - lagere omzet (afbouw kliniek én geleidelijke instroom cliënten woonbehandellocatie en tot aanloopkosten). Daarnaast zal de omzet van Lievegoed dit jaar en volgende jaren naar verwachting tijdelijk lager zijn dan voorgaande jaren. De verwachting is dat in 2020 en 2021 sprake is van een daling van de totale omzet door een daling van de Zvw-gefinancierde GGZ-omzet. De jaren daarna en overigens reeds in 2021 zal sprake zijn van een stijging van de omzet door een stijging van met name Wlz-gefinancierde omzet gehandicaptenzorg. Overigens geldt dat de verwachting is dat Lievegoed in 2020 en de jaren daarna een positief resultaat zal realiseren.

Op basis van de actuele prognoses zal bovenstaande niet leiden tot een negatief exploitatieverlies in 2020 en komende jaren. Ook de liquiditeit ontwikkelt zich naar verwachting zodanig dat de beschikbare kredietruimte niet aangesproken hoeft te worden. Ook de met de bank overeengekomen bankratio's zullen worden gehaald. Voor één van de ratio's, te weten de EBITDA (= earnings before interest taxes depreciation and amortization) geldt dat de prognose gedurende een korte periode uitkomt op een relatief klein verschil tussen realisatie en de overeengekomen minimale EBITDA.

Gezien de toegenomen financiële onzekerheden door de coronacrisis en de strategische herpositionering van de GGZ maakt dat de kans niet kan worden uitgesloten dat de overeengekomen EBITDA eenmalig en wel voor boekjaar 2020 niet zal worden gerealiseerd. Het management heeft maatregelen getroffen om de EBITDA-eis over 2020 te kunnen realiseren. Bovendien is met de bank afgesproken op korte termijn in overleg te gaan over de plannen en prognoses van Lievegoed en over mogelijke herziening van de bankratio's. De verwachting van Lievegoed is in goed overleg met de bank te komen tot een herziene overeenkomst, dan wel een eenmalige waiver als de EBITDA op basis van de jaarrekening 2020 lager is dan de overeengekomen minimale EBITDA.

Ondertekening door bestuurders en toezichhouders

Bilthoven, 25 mei 2020

H. J. M. Hooijman MSc
Raad van Bestuur

drs. E. C. N. Hilgeman
voorzitter Raad van Toezicht

M. Ouwehand, MBA
lid Raad van Toezicht

A. Slob, MBA
vice-voorzitter Raad van Toezicht

drs. R. T. Mentink
lid Raad van Toezicht

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

De statuten bevatten geen bepaling(en) over de resultaatbestemming. De Raad van Bestuur stelt de resultaatbestemming vast met dien verstande dat de Raad van Toezicht daaraan voorafgaand goedkeuring moet verlenen. Het behaalde resultaat staat ter vrije beschikking van Lievegoed.

5.2.2 Nevenvestigingen

Lievegoed heeft haar hoofdvestiging in Bilthoven en nevenvestigingen in Amsterdam, Driebergen, Zeist, Haarlem, Wageningen, Den Haag, Rotterdam, Kockengen, Nijmegen, Utrecht en Breda.

5.2.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur van Stichting Lievegoed

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Lievegoed (of hierna 'de stichting') te Bilthoven (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Lievegoed per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2019;
- 2 de resultatenrekening over 2019; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Lievegoed zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiële onzekerheid over de continuïteit

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'Continuïteitsveronderstelling' in de toelichting op pagina 6 van de jaarrekening. Hierin is uiteengezet dat door de toegenomen financiële onzekerheden als gevolg van de coronacrisis en de strategische herpositionering van de GGZ, de continuïteit van de stichting afhankelijk is van een zodanige toekomstige resultaatontwikkeling dat de bankconvenanten ultimo 2020 zullen worden behaald en de bereidwilligheid van de bank om de financiering te blijven continueren in geval de bankconvenanten niet gehaald zullen worden. Deze condities duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gereede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de entiteit. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

— de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

— met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

— alle informatie bevat die op grond van de RvW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de RvW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de overige gegevens in overeenstemming met de RvW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de RvW. In dit kader is de Raad van Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de Raad van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de Raad van Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de Raad van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De Raad van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Raad van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten.

Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaaf zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alkmaar, 29 juni 2020

KPMG Accountants N.V.

M.J. Kuikman-Wakker RA